Dar vieno *pastato 3* fragmentai rasti šalia gyvenamojo namo Karaimų g. 18 PR sienos, 80 cm nuo jos PR kryptimi. Pastato sienų pamatai buvo apardyti apie 1981 m. kasant vandentiekio trasą. 2011 m. tyrimų metu trasos sienelėse atsidengė apardyti jų fragmentai. Pamato sienų storis apie 60 cm. Jos mūrytos iš raudonų plytų ant įvairaus dydžio akmenų apatinės eilės. Mūrui naudotas kalkių skiedinys. Pastatas stovėjo galiniu fasadu į gatvę. Jis statytas greičiausiai laikotarpiu tarp XVI a. ir XVII a. vidurio.

Pastatai 1 ir 3, stovėję kitoje tuometinio Senojo kelio (dabartinės Karaimų gatvės) pusėje, yra vienalaikiai su Trakų vaivadų dvaro teritorijoje buvusiais pastatais. Jie galėjo priklausyti tam pačiam Trakų vaivadų dvaro sodybos kompleksui. Tačiau dėl labai mažos tyrimų apimties ir 2009–2010 m. be archeologinių tyrimų vykdytų priestato statybos darbų sklypo Karaimų g. 16 ŠV dalyje liko neaiškus spėjamo pastato 2 klausimas.

### Karaimų St. 18

In 2011, a field evaluation was conducted at the foreseen water and sewer service line sites in the plot at Karaimų St. 18 in Trakai Old Town. The three test pits (a total of 7.5 $m^2$) that were excavated contained fragments of three stone foundations from wooden buildings dating to the 16$^{th}$ – mid-17$^{th}$ century.

Birutė Lisauskaitė

## Vytauto gatvė 18, 20

2011 m. balandžio mėnesį Trakų senamiesčio teritorijoje esančiuose sklypuose, Vytauto g. 18, 20, numatytų tiesti į gyvenamuosius namus vandentiekio ir buitinės nuotekynės tinklų įvadų vietose atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu iškasti 5 šurfai, kurių bendras plotas yra 10,2 $m^2$. 36,5 m ilgio trasų atkarpose vykdyti žvalgymai.

Vilniaus gatvės (dabar Vytauto) trasa Trakuose ėmė formuotis tik XVII a. viduryje. Iki tol ir dar tuo metu pagrindinė miesto gatvė buvo Bažnyčios (dabar Birutės). Gatvės trasos formavimąsi ir užstatymą gerokai apsunkino ne tik sudėtingos gamtinės teritorijos sąlygos, bet ir sunki krašto ekonominė padėtis po XVII a. vidurio ir XVIII a. pradžios karų. Panašu, kad XVIII a. pradžioje ši gatvė vis dar ėjo labai mažai užstatyta teritorija. Tačiau augančią jos reikšmę patvirtino vis dažniau istoriniuose šaltiniuose minimas gatvės pavadinimas.

Tenka apgailestauti, kad ankstyviausi Trakų miestą vaizduojantys piešiniai, raižiniai ar planai, išskyrus 1600 m. T. Makovskio graviūrą, yra tik iš XIX a. Ankstyviausiu žinomu piešiniu, vaizduojančiu nagrinėjamos teritorijos dalies užstatymą, galima laikyti apie 1812 m. nupieštą A. Adamo (1 pav.). Piešinyje pavaizduoti Napoleono kariai ir apgriuvusios tankiai prie gatvės stovinčios miestelėnų sodybos. Įdomu tai, kad šalia vienos šoniniu fasadu į Vilniaus gatvę stovinčios sodybos yra pavaizduotas tiltas su turėklais virš kažkokio upelio ar griovio. Tai, kad kalvos, ant kurios stovi Trakų parapinė bažnyčia, šlaito dalis tuometinės Vytauto gatvės link buvo neužstatyta ir pelkėta, patvirtina ir XIX a. Trakų miesto planai. Užstatymas tada galutinai susiformavo palei gatvės trasą, kaip kad yra ir dabar.

Dabartiniame sklype Vytauto g. 18 užstatymas XIX–XX a. keitėsi labai intensyviai, tad kultūrinis sluoksnis sunaikintas. Rasti pavieniai buitinės keramikos fragmentai, tačiau jų



*1 pav. Apie 1812 m. A. Adamo pieštas Trakų vaizdas.*
*Fig. 1. The image of Trakai drawn by Albrecht Adam circa 1812.*

negalima sieti su teritorijoje buvusiu kultūriniu sluoksniu. Permaišytoje žemėje gausu durpių, ypač trasos R gale. Juodos durpingos žemės sluoksnis rastas ir šurfe 3. Piešinyje vaizduojamas tiltas pagal esamą dabartinio gatvės užstatymo struktūrą greičiausiai galėjęs būti po dabartinio gyvenamojo namo Vytauto g. 18 PV galu arba šalia jo.

Teritorijoje, esančioje tarp gyvenamųjų namų Vytauto g. 18 ir 20, iškasto šurfo 3 vietoje rasti du XVII a. pabaigos – XX a. I pusės kultūrinio sluoksnio horizontai. Apatinysis horizontas siejamas su rastu pastato pamato fragmentu ir yra su juo vienalaikis. Pastatas ir kultūrinis sluoksnis su buitinės keramikos fragmentais datuojami XVII a. pabaiga – XVIII a. Šis pastatas dar pavaizduotas 1812 m. A. Adamo piešinyje, jo dešiniajame pakraštyje (1 pav.). Tai greičiausiai buvęs ūkinės paskirties pastatas, orientuotas galu į tuometinę Vilniaus gatvę. Viršutinysis kultūrinio sluoksnio horizontas skiriamas XIX a. Jis susiformavęs virš rasto pastato pamato liekanų. Šiame sluoksnyje rasta molinių indų lygiu paviršiumi fragmentų, kai kurie iš jų glazūruoti ruda, gelsva glazūra arba be jos. Be to, sluoksnyje rasta stiklinių butelių ir langų stiklo duženų.

Po gyvenamojo namo Vytauto g. 20 PR sienos pamatu rastas XX a. I pusės pastato ŠR sienos fragmentas. Pastatas stovėjęs galu į Vilniaus gatvę. Jo PV siena galėjusi būti dabartinio įvažiavimo į „Teo“ pastato kiemą vietoje.

Įvado trasos PV sienelėje rasti prie gyvenamojo namo Vytauto g. 20 esančio kiemo rūsio ŠV sienos išoriniai akmenys. Šis rūsys statytas dar XIX a. ir priklausęs tarp pastatų Vytauto g. 18 ir 20 XX a. pradžioje stovėjusiam namui.

### Vytauto St. 18, 20

In 2011, five test pits (a total of 10.2 $m^2$) were excavated at the foreseen water and sewer service line sites in the plot at Vytauto St. 18 and 20 in Trakai Old Town. The earliest drawing portraying the city of Trakai is only from the 19$^{th}$ century (Fig. 1). One test pit contained two late 17$^{th}$ – first half of the 20$^{th}$-century cultural layer horizons with a building foundation fragment in the bottom layer.

Rytis Šiaulinskas

## Trakų gatvė 27A

2011 m. sklype Trakų g. 27A vykdyti žvalgomieji tyrinėjimai. Jų metu ištirti 3 šurfai (kiekvienas 1x2 m dydžio) ir 16 $m^2$ dydžio perkasa – iš viso 22 $m^2$ plotas (1 pav.). Sklypas yra ištęstos formos, išsidėstęs tarp Trakų gatvės ir Totoriškių ežero. Sklype yra 4 terasos, iš jų 3 apatinės siauros. Antrojoje terasoje yra išlikę XX a. II puse datuojami pamatai. Viršutinė, ketvirtoji, terasa didžiausia. Joje sklypo R